

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ

Одеса 2023

Наукове видання

Збірник наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеського національного технологічного університету,
протокол № 14 від 20.06.2023 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова

Технічний редактор Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова: Іванченкова Л.В., д.е.н., професор

Заступник голови Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії:

Агунова Л.В., к.т.н., доцент

Артеменко С.В., д.т.н., професор

Басюркіна Н.Й., д.е.н., професор

Бурдо О.Г., д.т.н., професор

Бордун Т.В., к.т.н., доцент

Верхівкер Я.Г., д.т.н., професор

Гапонюк О.І., д.т.н., професор

Гаркович О.Л., к.б.н., доцент

Добрянська Н.А., д.е.н., професор

Жигунов Д.О., д.т.н., професор

Філіпенко О.І., к.філ.н., доцент

Згадова Н.С., к.е.н., доцент

Капрельянц Л.В., д.т.н., професор

Капустян А.І., д.т.н., доцент

Коваленко О.О., д.т.н., професор

Косой Б.В., д.т.н., професор

Котлик С.В., к.т.н., доцент

Козак К.Б., д.е.н., професор

Лагодієнко В.В., д.е.н., професор

Лебеденко Т.Є., д.т.н., професор

Ломовцев П.Б., к.т.н., доцент

Макаринська А.В., д.т.н., професор

Ніколюк О.В., д.е.н., професор

Немченко В.В., д.е.н., професор

Осадчук П.І., д.т.н., доцент

Павлов О.І., д.е.н., професор

Солоницька І.В., к.т.н., доцент

Седікова І.О., д.е.н., професор

Сергеева О.Є., д.ф-м.н., професор

Семенюк Ю.В., д.т.н., професор

Симоненко Ю.М., д.т.н., професор

Скрипніченко Д.М., к.т.н., доцент

Соловей А.О., к.т.н., доцент

Струк Б.І., к.п.н., доцент

Тіплов О.С., д.т.н., професор

Тележенко Л.М., д.т.н., професор

Ткаченко О.Б., д.т.н., професор

Ткачук Г.О., д.е.н., професор

Фесенко О.О., к.т.н., доцент

Хобін В.А., д.т.н., професор

Хмельнюк М.Г., д.т.н., професор

Одеський національний технологічний університет

Збірник наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів.

Міністерство освіти і науки України. – Одеса: 2023. – 395 с.

організаційних та економічних заходів щодо кращого використання основних засобів підприємства можна умовно поділити на дві групи:

— збільшення екстенсивного завантаження (механізація та автоматизація виробництва; технічне переозброєння та модернізація підприємства; удосконалення технологічних процесів; скорочення тривалості операційного циклу виробництва; застосування прогресивних форм організації та управління виробництвом; підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня промислово-виробничого персоналу та ін.);

— підвищення інтенсивного навантаження (скорочення простоїв обладнання; підвищення якості ремонтів та обслуговування обладнання; збільшення кількості машинозмін роботи обладнання та зменшення кількості устаткування, що не працює; введення додаткового обладнання та ін.).

Поряд з технічними і організаційними факторами підвищення ефективності використання основних засобів важливу роль мають грати фактори матеріального стимулювання працівників підприємств. Необхідно розробляти і постійно удосконалювати механізми матеріального стимулювання робітників, інженерів та інших працівників, діяльність яких сприяє виявленню та організації використання резервів підвищення ефективності основних засобів.

Ефективність діяльності будь-якого підприємства залежить від певних чинників. Значення речових факторів виробництва основних засобів останніми роками збільшилось, головними проблемами є їхнє збереження, переоснащення для подальшої роботи на підприємстві. Завдяки ефективному використанню основних засобів відбувається збільшення обсягу виробництва. Вирішення проблеми підвищення ефективності використання основних засобів – це одне з основних завдань діяльності підприємств, від результату якого залежить фінансовий стан та конкурентоспроможність підприємства. Підвищення ефективності використання основних засобів є одним із головних чинників майбутнього ефективного функціонування підприємства в цілому.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Крупіна С.В.

Література

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. – К.: Видавництво Кондор. – 2016. – 378 с.
2. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 487 с.

УДК 330.101.8

ІНКЛЮЗИВНА ЕКОНОМІКА: КЛЮЧ ДО УСПІХУ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

**Мініна В.О., аспірантка кафедри Економіки промисловості
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса**

Україна знаходиться у стані війни та стикається з непростю політичною та економічною ситуацією, яка суттєво впливає на її розвиток і майбутнє. Політична нестабільність, воєнні дії та економічні проблеми створюють виклики для забезпечення економічної стійкості та розвитку країни. В такому контексті велику значимість мають малі

та середні підприємства, які виступають ключовими драйверами економічного зростання, створюючи робочі місця, сприяючи інноваціям та забезпечуючи сталу економічну динаміку.

В Україні, як і в багатьох інших країнах, малі та середні підприємства є основою економіки, адже вони складають значну частку від усього бізнесу. Ці підприємства є джерелом робочих місць для мільйонів людей і важливим каталізатором інновацій, технологічного розвитку та сталого економічного зростання. Вони допомагають розширювати галузеву різноманітність, забезпечуючи конкурентну економіку та сприяючи диверсифікації виробництва.

За даними Державної служби статистики, у 2021 році малі та середні компанії становили понад 99 % від загальної кількості підприємств в Україні та забезпечували зайнятість понад 81 % зайнятого населення країни [2]. Водночас, відносна частка МСП у загальному обороті становила 65,71 %, що свідчить про важливу роль у формуванні валового внутрішнього продукту України.

Таблиця 1 – Статистичні дані про діяльність підприємств України в 2021 р.

Тип підприємства	Абсолютні показники			Відносні показники		
	К-сть, тис. од.	Зайнятість, тис. осіб	Оборот, млрд. грн	Частка у загальній кількості, %	Частка у загальній кількості зайнятого населення, %	Частка у загальному обороті, %
Мікро-підприємства	304,7	777,1	862,35	15,57	8,70	5,75
Малі підприємства	48,1	998,1	1 714,03	2,46	11,17	11,43
Середні підприємства	17,5	2 967,8	5 900,06	0,89	33,21	39,36
Фізичні особи-підприємці	1 585,4	2 544,5	1 373,02	81,04	28,47	9,16
МСП	1 955,6	7 287,4	9 849,45	99,97	81,55	65,71
Великі підприємства	0,6	1 648,7	5 140,37	0,03	18,45	34,29
Всього	1 956,2	8 936,1	14 989,81	100	100	100

*Складено автором на основі [1-2]

Проте, українські бізнеси стикаються зі своїми власними викликами та перешкодами, які обмежують їхню здатність до розвитку та досягнення повного потенціалу. Серед таких викликів можна виділити обмежений доступ до фінансування, складні адміністративні процедури, недостатню інфраструктуру, низьку конкурентоспроможність та відсутність належної підтримки з боку держави. Крім того, після 24 лютого український бізнес відчув цілу низку принципово нових викликів.

Втрата доступу до ринків – війна призвела до втрати ринків збуту, які раніше були доступні для малих та середніх компаній. Заблокований доступ до ринків на окупованих територіях або ускладнений переміщення товарів обмежує можливості підприємств для залучення нових клієнтів та розширення своєї діяльності.

Економічна нестабільність – воєнний стан та загострення конфлікту призвели до економічної кризи в країні.

Інфляція, валютні коливання та зниження споживчого попиту негативно впливають на фінансову стійкість та прибутковість бізнесу.

Зменшення доступу до фінансування – умови війни призвели до зниження доступу до фінансування з боку банків та фінансових установ. Ризикованість і нестабільність умов роботи у воєнний період можуть стимулювати банки до обережності та зменшення надання кредитів малим та середнім компаніям.

Зниження інвестицій – воєнний конфлікт викликав зниження інвестицій у країну, що обмежило можливості невеликих підприємств для отримання зовнішніх інвестиційного капіталу для розвитку.

Однією з найбільших проблем є необхідність сприяння інклюзивному розвитку, який спрямований на забезпечення того, щоб економічне зростання приносило користь усім членам суспільства. Ця проблема стоїть особливо гостро в Україні, де економічне зростання розподіляється нерівномірно, а багато регіонів та громад відчувають значну економічну та соціальну нерівність.

Інклюзивна економіка передбачає створення рівних можливостей для всіх економічних учасників, незалежно від їхнього соціального статусу, раси, статі або інших характеристик. Основними принципами інклюзивної економіки є доступ до ресурсів та послуг, підтримка підприємництва та розвиток людського капіталу, що сприяє зменшенню соціальних нерівностей, підвищує конкурентоспроможність країни та забезпечує сталий розвиток.

Здійснення інклюзивної економіки в Україні вимагає системного підходу. Перше, що потрібно зробити, на нашу думку, – це зменшити бар'єри для вступу на ринок для МСП. Це означає спрощення адміністративних процедур, введення прозорих податкових політик та поширення доступу до фінансування. За даними звіту Європейського банку реконструкції та розвитку, лише 25 % малого та середнього бізнесу в Україні мають доступ до кредиту від фінансової установи [3]. Щоб подолати цю проблему, малі підприємці можуть досліджувати альтернативні джерела фінансування, такі як краудфандингові платформи та мікрофінансові установи. Ці джерела можуть забезпечити МСП необхідним капіталом для інвестування у свій бізнес і розширення діяльності.

Другий крок – це створення сприятливого середовища для розвитку навичок і компетенцій. Українські малі та середні підприємці мають нагоду стати важливими гравцями на міжнародній арені, але для цього їм потрібно мати висококваліфікованих працівників. Україна має один із найнижчих показників продуктивності праці в Європі, що можна пояснити нестачею кваліфікації, яка існує в багатьох галузях [4]. Щоб вирішити цю проблему, МСП можуть співпрацювати з навчальними закладами, щоб забезпечити навчання та навчальні програми для своїх працівників. Це може допомогти покращити їхні навички та зробити їх більш конкурентоспроможними та інноваційними.

Третій крок – це підтримка інновацій. Інновації є ключовими для економічного зростання і можуть допомогти розширити їхню діяльність, а також внести значний вклад в інклюзивну економіку.

Однак успішний інклюзивний розвиток вимагає не лише державної підтримки, а й забезпечення активної участі бізнесу в інноваційному та технологічному розвитку, забезпеченні якості продукції та послуг, підвищенні ефективності та конкурентоспроможності. Це вимагає від підприємців розуміння своїх потреб та пріоритетів, інвестування у розвиток своїх підприємств та співпраці з іншими підприємствами та установами. Для забезпечення інклюзивного розвитку малого та середнього бізнесу необхідно розвивати їхній потенціал та підтримувати їхню соціальну відповідальність.

Науковий керівник – д-р економічних наук, професор Павлов О.І.

Література

1. Групування показників діяльності підприємств за обсягом реалізованої продукції (товарів, послуг) за 2021 рік. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/gpd_new/grup_obs_2021.xlsx (дата звернення: 26.05.2023).
2. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва. – Київ: Держ. служба статистики України. – 119 с. (дата звернення: 29.05.2023). URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/12/Dsvsimm_21.pdf
3. Business Unusual Ukraine. – 2023. – 120 p. (date of access: 23.05.2023). URL: <https://www.ebrd.com/documents/oce/transition-report-202223-country-assessments-pdf.pdf?blobnocache=true>
4. Doing Business 2020 Ukraine. World Bank Group, – 2020. – 68 p. (date of access: 23.05.2023). URL: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf>

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Кушнір Н.І., студент СВО «Бакалавр» ф-ту ЕБіК
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Сьогодні, у сучасному світі, для ефективної діяльності підприємства особливо актуальною є проблема мобілізації та ефективного використання інвестицій – джерела додаткового прибутку. Одним із найважливіших етапів у процесі підвищення прибутковості є вибір об'єкта, в який буде вкладено інвестиційні ресурси. Вибір потрібно робити зважено та обґрунтовано, з цією метою проводять комплексну оцінку інвестиційної привабливості.

Інвестиційна привабливість – це невід'ємна частина підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів, що включає виробничу, інноваційну, ринкову, маркетингову та іншу діяльність. Відповідно до сучасної точки зору, результатом вкладення грошових коштів, незалежно від обраного методу, за ефективного управління має бути збільшення вартості підприємства та інших важливих показників ефективності. Стійке конкурентоспроможне функціонування будь-якого сучасного підприємства можливе лише за умови його модернізації, активного та всебічного розширення діяльності та використання нових технологій, як у виробництві, так і в управлінні. Здійснення цих заходів вимагає пошук джерел додаткових фінансових ресурсів – інвестицій.

Формування інвестиційної привабливості – необхідна умова досягнення тривалого та сталого розвитку підприємства. Високий рівень інвестиційної привабливості не лише дозволяє полегшити доступ підприємства до різних ресурсів, а також забезпечує надійний захист його інтересів у зовнішньому середовищі, що впливає на обґрунтованість прийняття рішень у процесі інвестування. Сьогодні, в умовах інфляції, нестабільності курсу національної валюти, питання інвестиційної привабливості набуває ще більшої важливості.

Можна казати, що інвестиційна привабливість підприємства – це комплексний показник, за допомогою якого кількісно визначають доцільність інвестування коштів в конкретне підприємство. Під інвестиційною привабливістю розуміють певні критерії оцінки ефективності капіталовкладень в різні об'єкти при наявності альтернативних варіантів розміщення ресурсів, з чого інвестиційна привабливість підприємства може розглядатися як параметр доцільності вкладення в нього тимчасово вільних грошових коштів. В даний час чітко сформувалися базові інструменти фінансування діяльності підприємств, тому найбільш

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	
Андропова К.С.	213
ІНКЛЮЗИВНА ЕКОНОМІКА: КЛЮЧ ДО УСПІХУ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ	
Мініна В.О.	214
ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
Кушнір Н.І.	217
КОГНІТИВНІ ПРАКТИКИ ТА НЕЯВНЕ ЗНАННЯ В КОНТЕКСТІ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	
Спаський І.Д.	218
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Зварич О.І.	222
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОРЯДКУ ПРИЙОМУ І ЗВІЛЬНЕННЯ РОБІТНИКІВ ТА СЛУЖБОВЦІВ	
Кісієліс-Швидка Ю.	225
ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА	
Токарєва А.С.	228
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ	
Блінкова К.Є.	229
РОЛЬ ОБ'ЄКТИВНО НАБУТИХ КОНФЛІКТІВ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ЗАХІД В ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРІВ ОРГАНІЗАЦІЇ	
Бугор Н.М.	231
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
Дєнєва Д.А.	233
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
Дєнєва Д.А.	235
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОБЛЕМИ ТА КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН	
Колева А.М.	237
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ В ІЄРАРХІЇ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
Клентак М.В.	240
ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Клентак М.В.	242
ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	
Скакун І.С.	243
КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВНУТРІШНІХ ЗАГРОЗ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Чебан П.О.	245
ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	
Ровінська А.О.	248
РОЗВИТОК ТА ЗНАЧЕННЯ ТЕОРІЇ «ДОВГИХ ХВИЛЬ»	
Тертічна А.В.	249
	390